

Nocturne

Szerző: DOBOSY TÍMEA (tervezőgrafika BA)

Témavezető: SZIGETI G. CSONGOR, adjunktus, Média és Design Intézet

(Művészeti és Művészettudományi Szekció: *Tervezőgrafika 3.* szekciótagozat; 3. helyezés)

REZÜMÉ

Nocturne című munkám egy olyan művészkönyvből és videókból álló multimediális alkotás, ahol a célom az érzések generálása és az érzésekre való hatás volt. Ennek központjában a szavak fonetikai szempontból való érzelmekre gyakorolt hatását vizsgáltam, érzelmek kiváltására tettem kísérletet. A *Nocturne* cím a francia 'éjszakai írás' (*Écriture Nocturne*) kifejezésből ered, melyet a francia hadseregnek dolgoztak ki. Ahogy a hadsereg az éj leple alatt és később a vakok az ezen alapuló Braille-írás segítségével látás nélkül értelmezheték a sorokat, munkám befogadása során is hasonló folyamat megy végbe. A könyv saját kísérleti szövegekből és vegyes technikával készített vizuális elemekből áll, melyek célja az érzések előtérbe helyezése.

Tervezőgrafikai tanulmányaim mellett szépírással is foglalkozom, így az érzésekre való hatás évek óta az életem része a költészet révén. A könyvben felsorakoztatott kreatív írásoknak elsősorban nem a jelentése a fontos, a befogadó csak az érzéseire hagyatkozva, szinte a sötétben tapogatózva fogadja be azokat. A szövegek megírásában és a kötet kivitelezésében olyan kortárs szerzők, hangköltők, intermedialis művészek és műveik inspiráltak, mint Áfra János, Csepregi János, Kele Fodor Ákos, Magolcsay Nagy Gábor, Terék Anna és Tóth Kinga.

Művészettörténeti aspektusba helyezve munkám a jelenkor kortárs törekvései és irodalmi performanszai közé is sorolható, tervezőgrafikai megközelítésből pedig az országunkba az elmúlt évtized során lassan beszivárgó művészkönyvek műfajába illeszkedik. Sajnos egyelőre egész kevés olyan művészkönyv lelhető fel, mely a nyomtatott design és az irodalom határmezsgyéin, performatív elemekkel kiegészülve jött létre. Régóta foglalkoztat a textus és a képi világ kapcsolata, egymásra és a befogadóra gyakorolt hatása. A munkámban használt tartalmak kölcsönösen szervezik egymást. Mind a kép és a hang, mind pedig a szöveg és a kötetben megjelenő képi világ egy hosszú, szimbiózishoz hasonlóan szerveződő folyamat eredménye. A művészkönyv 88 oldal terjedelmű, melyet 8 kísérleti videó egészít ki.

AZ ALKOTÓFOLYAMATRÓL

Ahogy azt már említettem, művészeti projektem a *Nocturne* nevet viseli, melynek eredete a francia hadseregben alkalmazott módszerre nyúlik vissza. Az elkészült könyv saját kísérleti szövegekből és egyes technikával készített vizuális elemekből áll, melyek célja az érzések előtérbe helyezése. Ezeknek a szövegeknek azonban nem a jelentése a fontos, hanem az a technika, hogy a befogadó csak az érzéseire hagyatkozva, szinte a sötétben tapogatózva fogadja be azokat.

Egy olyan művészkönyv létrehozása volt a célom, melyben a tervezőgrafika és a textus használata egy harmadik jelenséget eredményez. Nagyon fontosnak tartom az érzéseinkre való odafigyelést, ez azonban háttérbe szorul felgyorsult világunkban. Annyira evidens, hogy érzünk és kifejezzük magunkat, hogy arra, ahogy és amilyen szavakkal ezt tesszük, már nem figyelünk tudatosan. Elsősorban arra szerettem volna irányítani a figyelmet, hogy a szavainknak milyen érzetet és benyomást keltő tulajdonsága van, hogyan is hatnak ránk érzelmileg a szavak, amiket használunk. Célom egy olyan szimbiózis létrehozása volt, mely egyrészt a befogadóban jön létre, másrészt pedig egy könyvben összpontosul. A szavakat fonetikailag, azaz hangzásuk alapján vizsgáltam, kísérletet téve a jelentésük leválasztására használatuk során.

Projektem médiumaként könyvet, a könyv bizonyos oldalpárjait kiegészítő videókat és a performativitást mint műfajt használtam, mely megadja munkám intermediális jellegét.

Az ötletelés fázisában az irodalom iránti szenvedélyem motivált. Aktív alkotóként első kézből tapasztalom, hogy az általam átadni kívánt üzenetek a verseimen keresztül milyen hatást váltanak ki másokból. Kreatív írásműhelyeken figyeltem meg, hogy egyes szavak kicserélésével hogyan finomíthatunk vagy játszhatunk rá adott esetben az üzenetre. A szavaink megválogatását így különösen fontosnak találom. Motivációm másik tárgyát maga a kortárs irodalom és az intermediális verses törekvések adják. Hazánkban viszonylag újdonságként tekintenek azokra a kötetekre, melyek kilépnek a könyv teréből, vagy átszabják a könyv mint közvetítő objektum határait. Tervezőgrafikusként egy kiadvány szerkesztésén túl videók vágásával és egy performatív előadással valószínűsítettem meg projektemet.

Pályamunkám megvalósításának következő fázisában a szövegek megírása került előtérbe. A szövegek megírásában és a kötet kivitelezésében a fentebb már említett kortárs szerzők, hangköltők, intermediális művészek és műveik inspiráltak, valamint az a tény, hogy hazánkban egyelőre nagyon kevés művészkönyv született.

Magát a befogadót ki akartam mozdítani a komfortzónájából a szavak tudatos használatával. Olyan kísérleti szöveget írtam, melyek szó szerint értve bizarrul vagy leginkább sehogy sem hatnak, azonban hangzásukat, érzelmi töltetüket vizsgálva befolyásolni tudják a befogadót. Több mint 60 kísérleti szöveget írtam, melyek közül

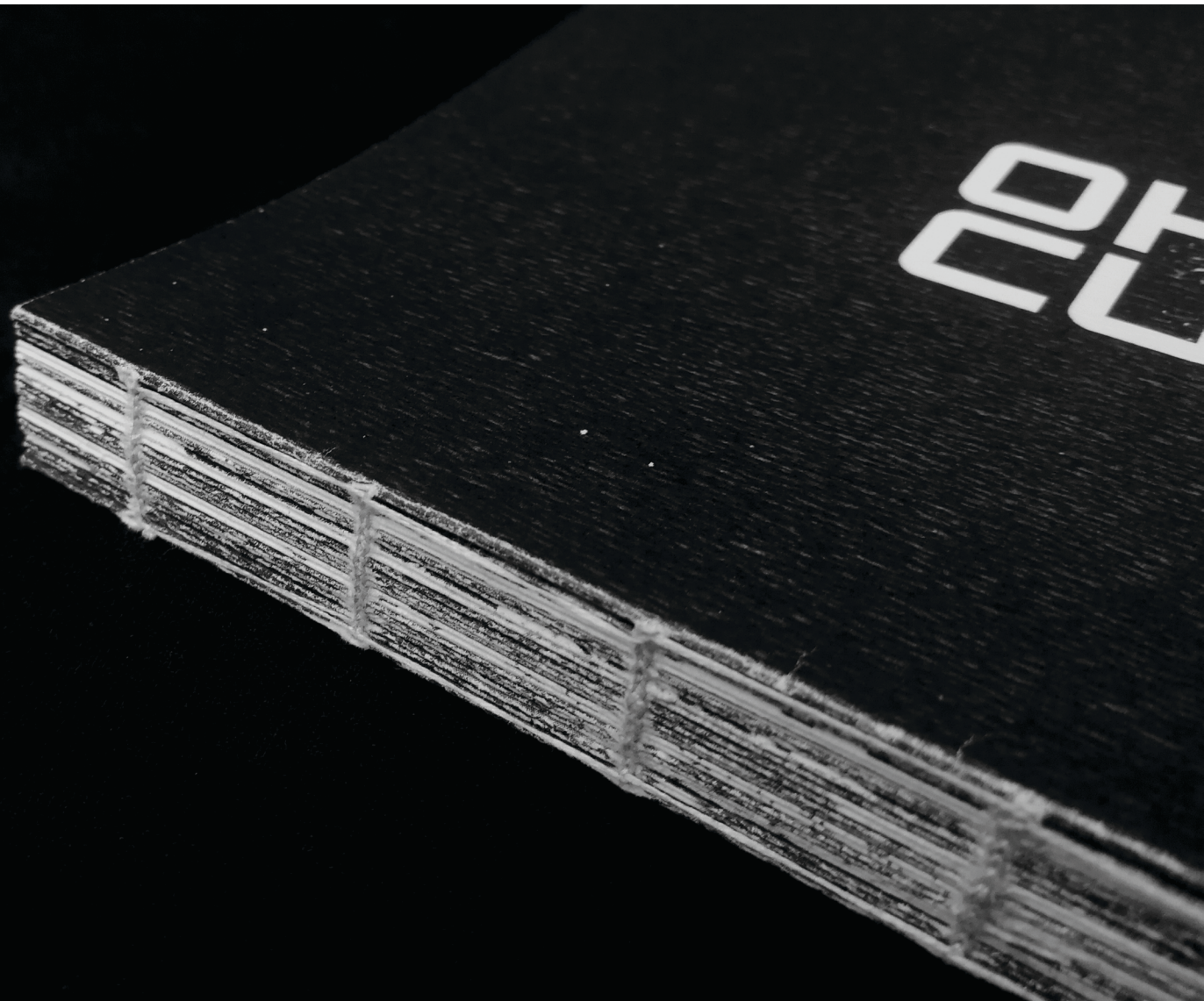
34 került be a végleges kötetbe. Ezek a szövegek tartalmaznak három ellenpéldát is, mivel a kötet célom volt egy kétoldalú kommunikáció, azaz interakció létrehozása is a befogadóval. Vannak szövegrészletek, melyeket kedvükre kiegészíthetnek a befogadók, azonban fontosnak tartottam megmutatni, hogyan tegyék azt úgy, hogy a kapott szövegek illeszkedjenek a kötet céljához. A direkt utasítás helyett benyomás szintjén jelzem ezeknek az olvasóknak, hogy a szavak felcserélésével egy mondaton belül csupán jelentésbeli változtatás megy végbe, érzelmi töltete nem változik. Tehát a befogadónak a többi szövegnek megfelelően az érzelmek alakítására kell törekednie a szövegek kiegészítése során. Így például, ha veszünk egy mondatot, és leírjuk még háromszor egymás után a szavak sorrendjének változtatásával, a mondat érzelmi töltete nem fog változni, csak a mondatok jelentése. A kötetben olvasható kísérleti szövegek olyan kreatívírás-gyakorlatokon alapulnak, mint a satírversenek, mantrák, képversék, jeligék, versrészletek, interaktív módon kiegészíthető félversék és kétkezes haikuforgók. Mivel a közlés befogadása és az üzenet értelmezése hordozófelületbe helyezve tud létrejönni, egy olyan hordozófelületet szerettem volna választani, mely kijelöli azt, hogyan is kell kezelni a szövegeket. Ezért a szövegeket és az azokat kiegészítő elemeket elsősorban egy művészkönyv formájában prezentálom. Egy könyv egyetemesen megadja bennünk azt a hangot, hogy komolyabban kezeljük a szövegeket. Munkám gerincét így saját szövegek alkotják. A szövegeken keresztül érzéseket szerettem volna generálni és befolyásolni – a szavak szemantikai mivoltát mellőzve.

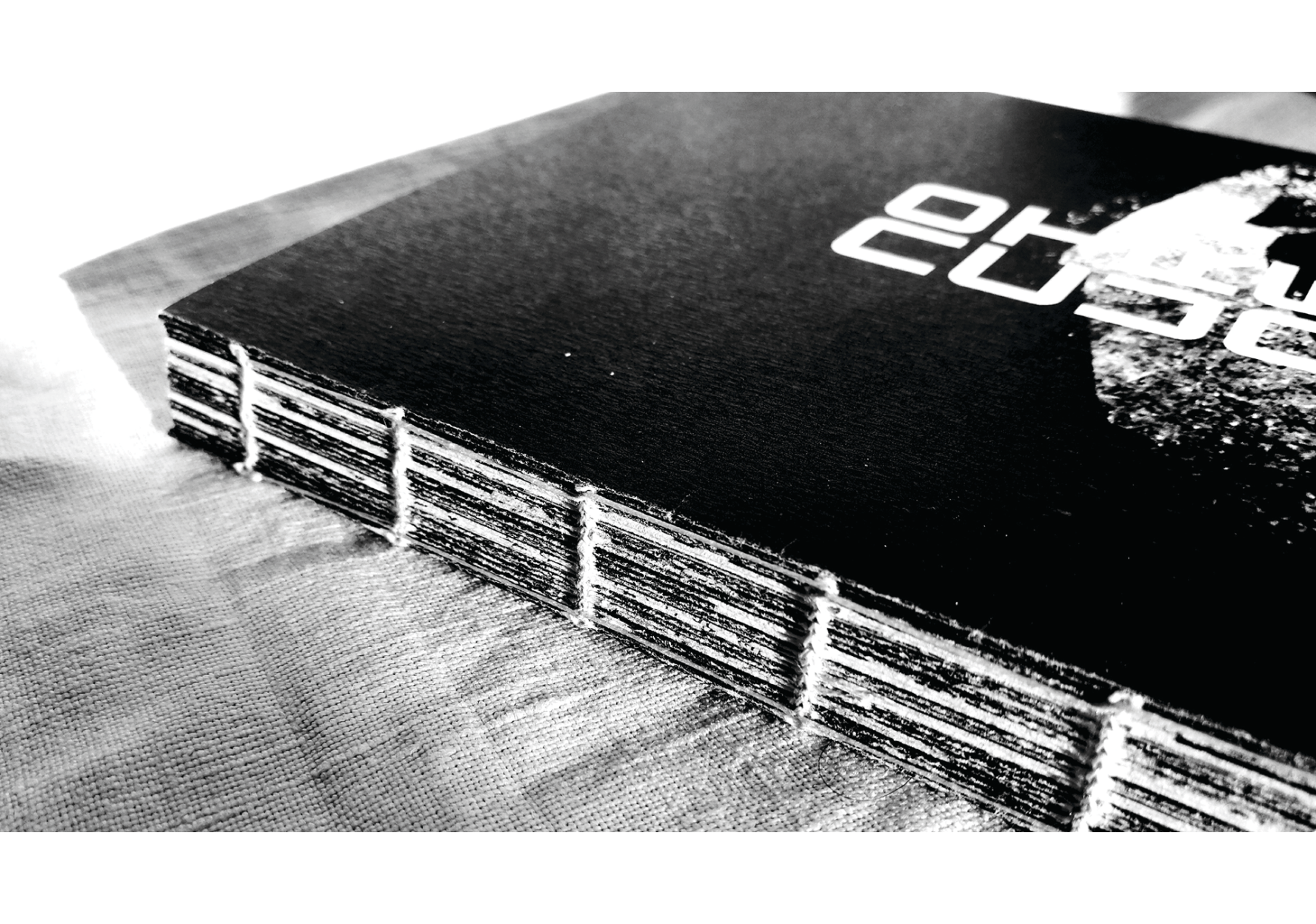
A szövegek megírásának fázisával párhuzamosan elkezdtem kialakítani a könyv vizuális megjelenését is. Fontos elmondanom, hogy a kötetben megjelenő képek nem illusztrációs jelleggel készültek, hanem benyomások, a szövegek érzelmi töltetét erősítik. A képeket egyes technikákkal manuálisan és digitálisan hoztam létre. A képekhez festékszórót, vízfestéket, akrilfestéket, szenet és krétát használtam. Ezek mellett pedig fotókat is készítettem, azonban felhasználásuk során elveszett bennük a fotózott objektum, és szintén csak egy benyomás marad utánuk.

A szövegek és a képi világ egymásra hatva alakultak, formálták egymást. Kihívást jelentett a szövegek megírása során, hogy ne verseket írjak, illetve a tervezőgrafikai kivitelezés során az, hogy ne illusztrációkat készítsék a szövegekhez. Alternatív módon kellett felfognom az illusztrálás és a szövegírás menetét.

Az alkotófolyamat harmadik és egyben utolsó szakaszát a videók felvétele, vágása és a könyv nyomdai előkészítése tette ki. A kötet oldalpárjai között van 8 olyan, melyen csupán egy-egy szó jelenik meg. Ezeknek az oldalpároknak a kiegészítéséhez készítettem 8 videót, melyek YouTube lejátszási listában tekinthetők meg. A videók egyrészt kiegészítik, másrészt pedig felülírják és megakasztják a kötet ritmusát. Így a szavakon túl vizuális és hanggal létrejövő inger is kapnak a befogadók oly módon, hogy a könyv a videóanyagok nélkül is élvezhető és értelmezhető legyen. A kötet végén szöveges formában vezetem a befogadókat a tartalmakhoz.

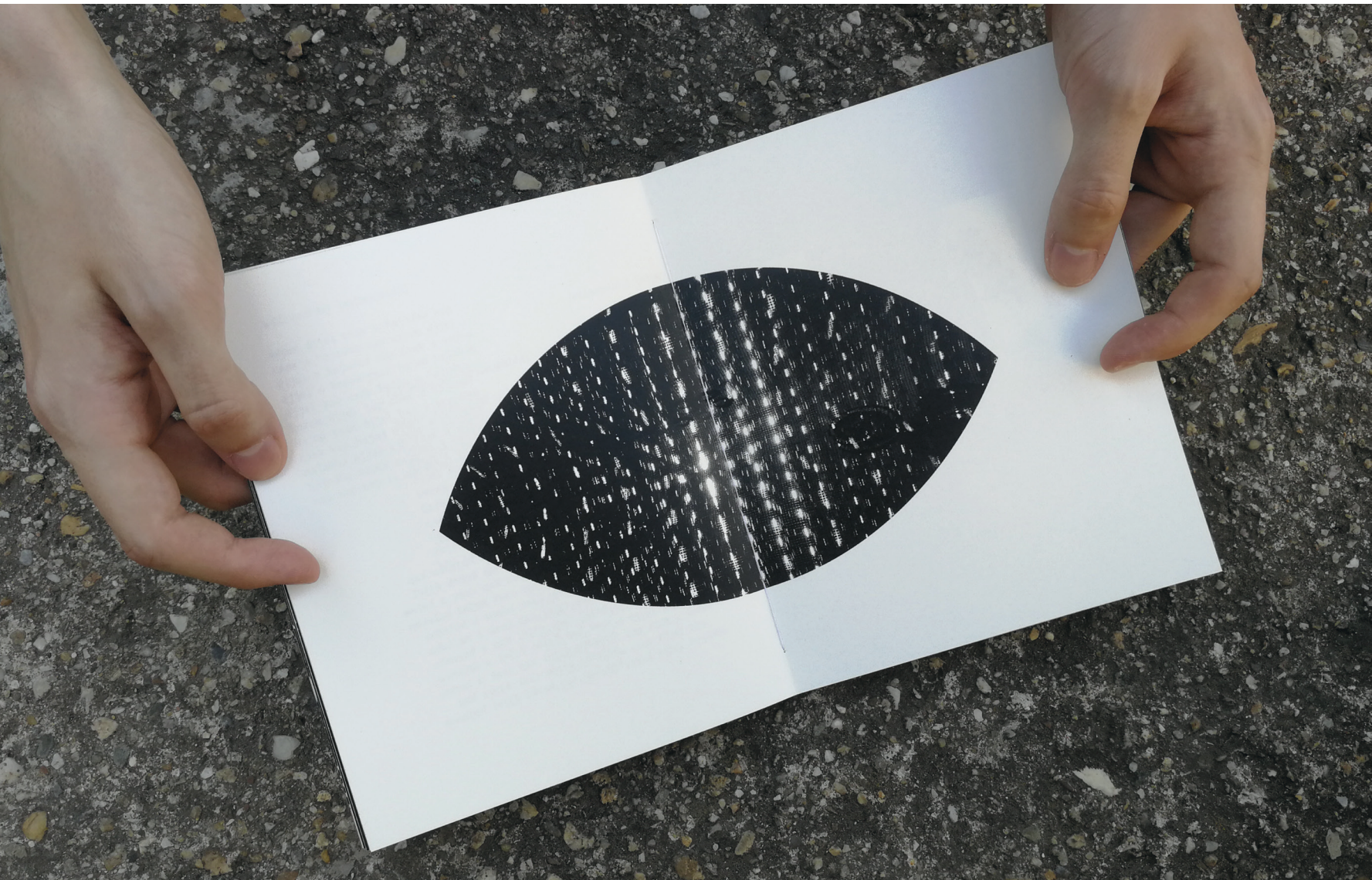
A kötet nyomdai kivitelezését tekintve nyitott gerinces, ennek az az oka, hogy szerettem volna, ha az oldalak teljesen kihajthatók lennének, így az oldal gerince nem zavarja a befogadás folyamatát. A művészkönyvet magam varrtam össze, úgy gondolom, hogy ez a gesztus egyfajta egyediségen túl személyessé is teszi a könyvet megjelenésében.

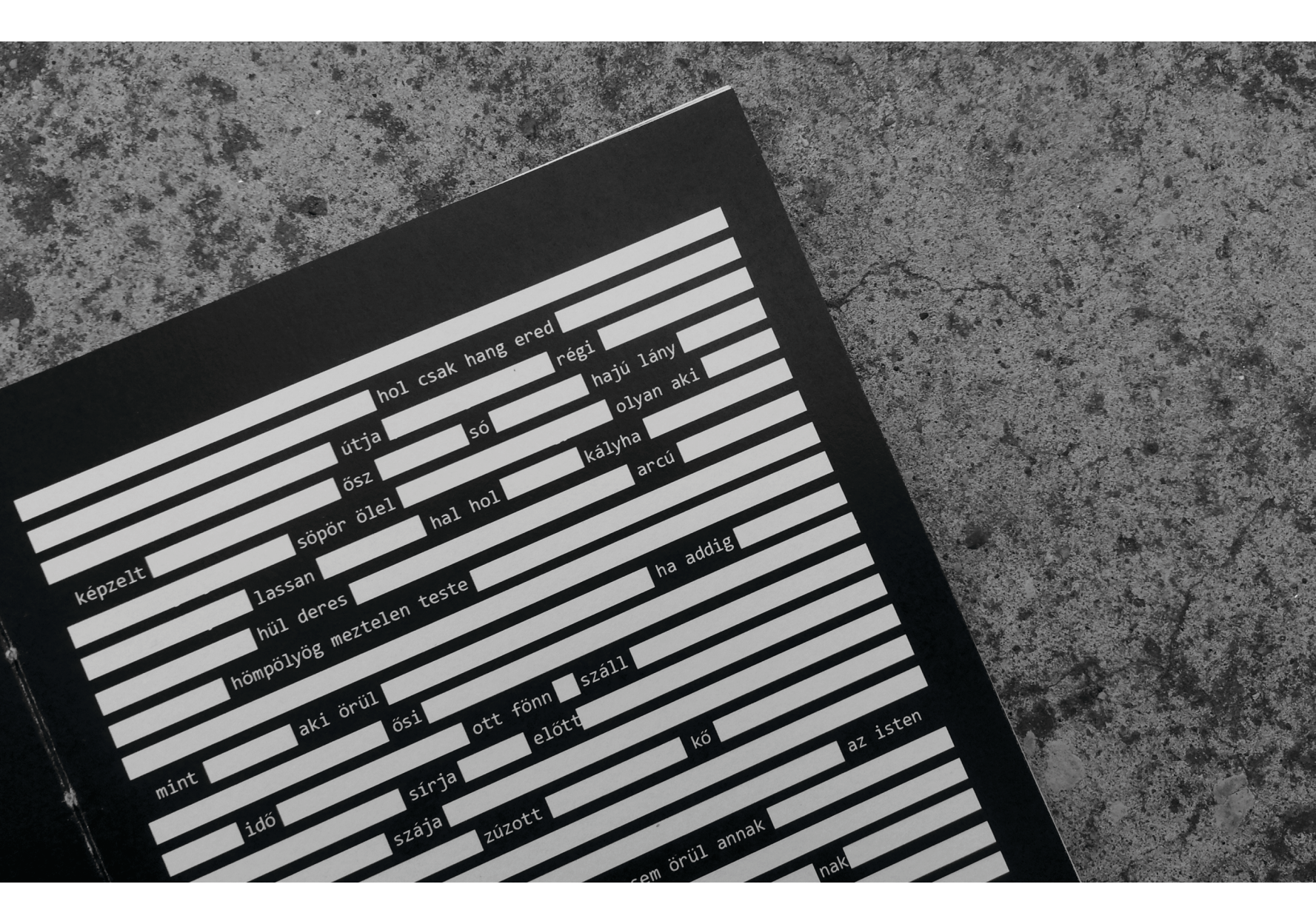

CSIGOLYÁK

képzelt
 lassan
 hül deres
 hömpölyög meztelen teste
 mint
 idő
 szája
 zúzott
 sem örül annak
 az isten
 nak

hol csak hang ered
 útja
 ősz
 söpör ölel
 hal hol
 ha addig

régi
 hajú lány
 olyan aki
 kályha
 arcú
 száll

kő

vonalas telefon zsinórját tekered a csuklódra
megpróbálok elszorítani az ered ereszkedsz
vezetékes telefon

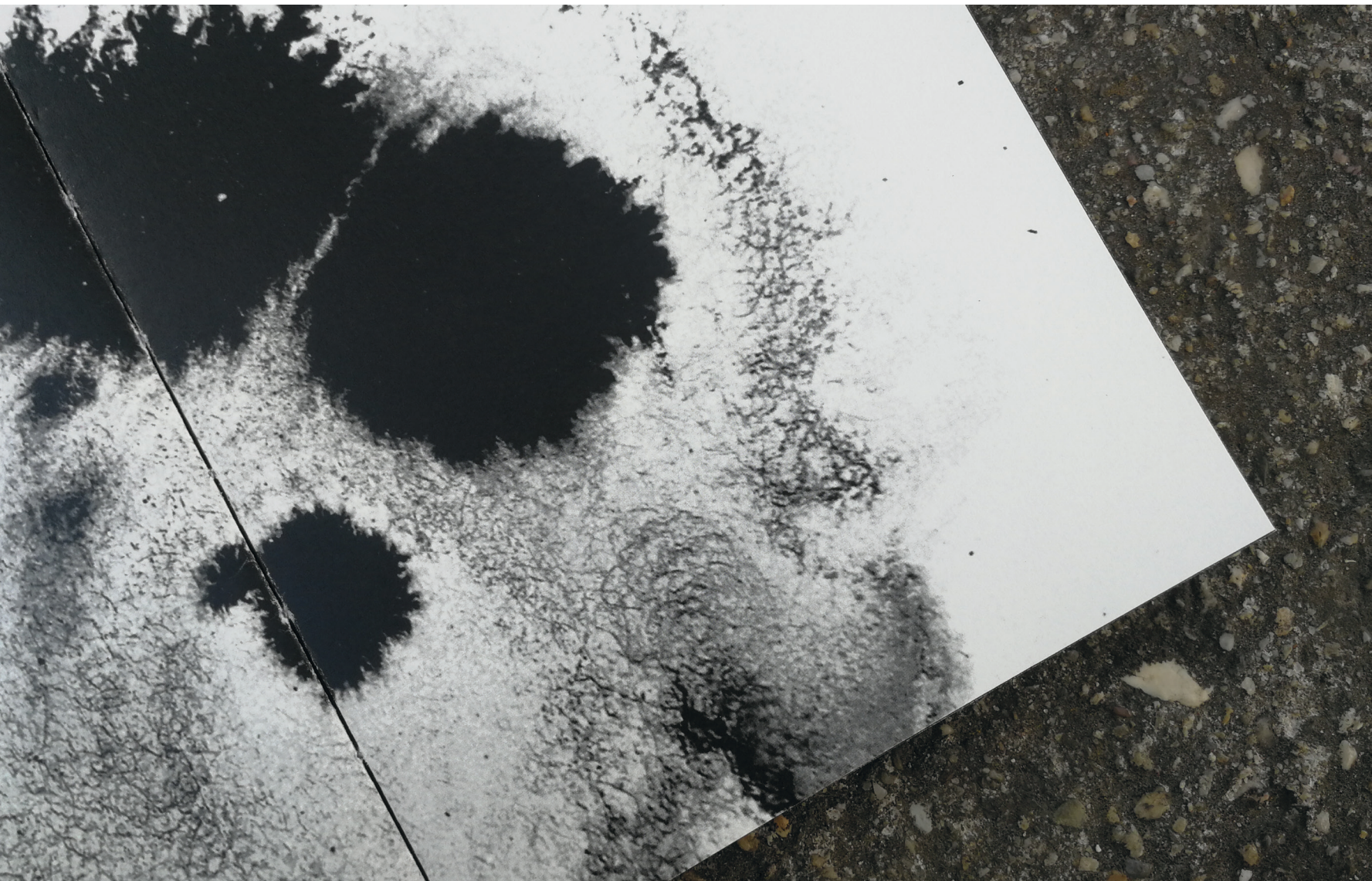
hemenzében elszorítsz a kapu létesítőd
[redacted] demencia
[redacted] lebeg
[redacted] csuklóra
[redacted] lebeg
[redacted] csuklóra
[redacted] csuklóra

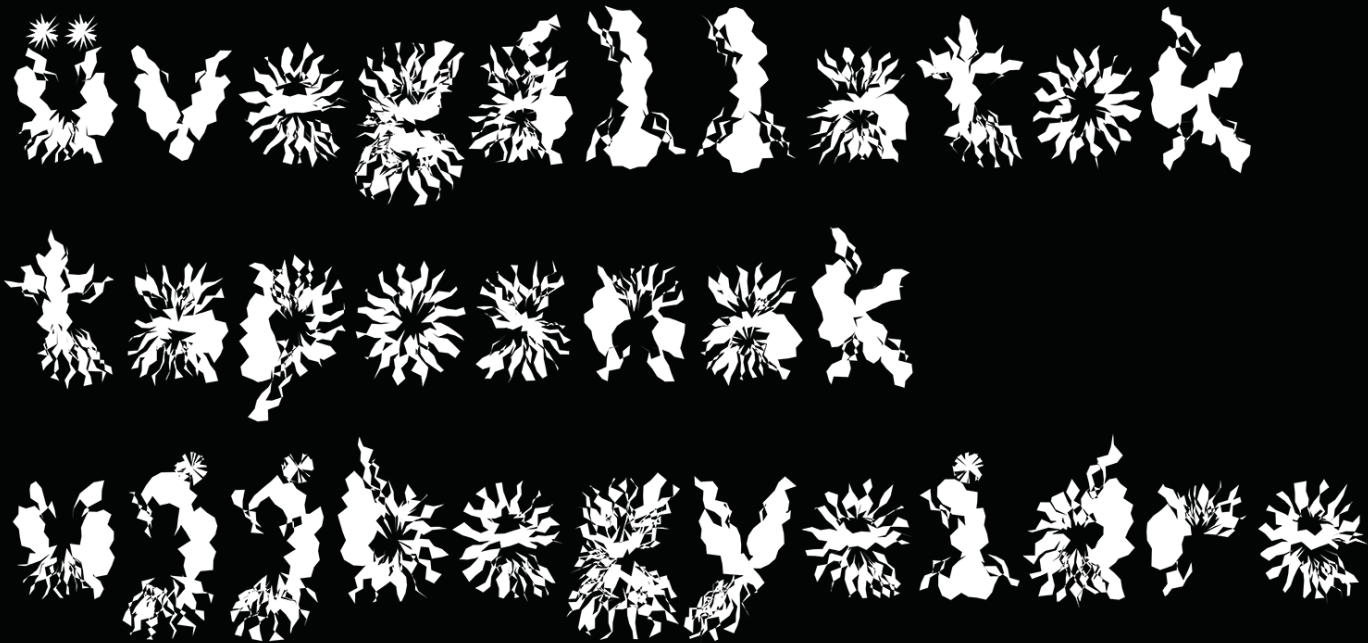
kaparod kotród a gondolatokat csengetnek lassú
lassú lassú lassú lassú lassú lassú lassú lassú
éző alvadás megáll benned az ütő az ütés plüss
plüss plüss meg újra

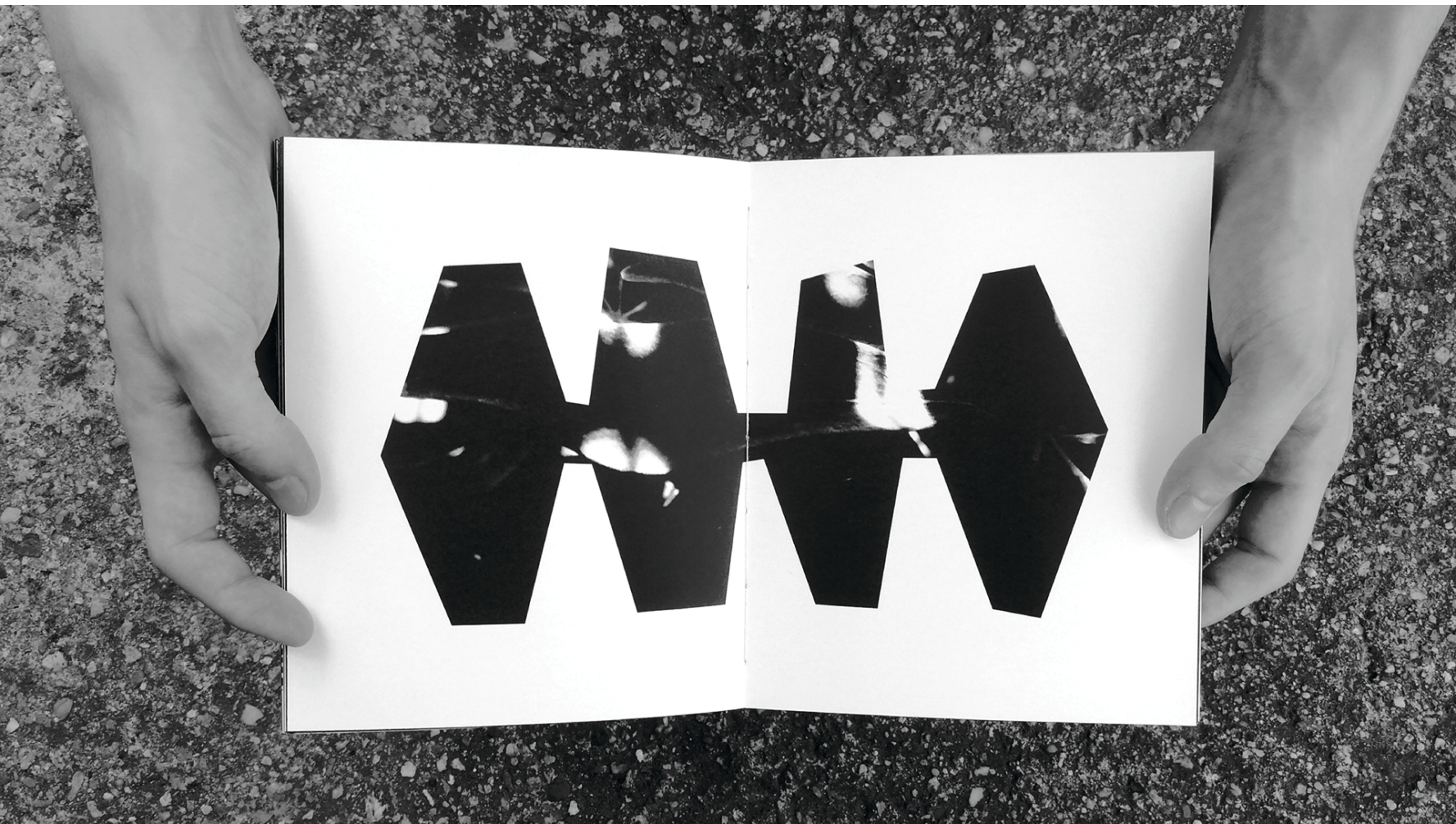
lelki szemed

drótok

feszítsék csuklódra

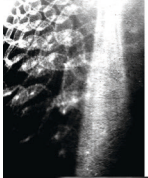
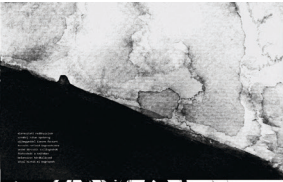
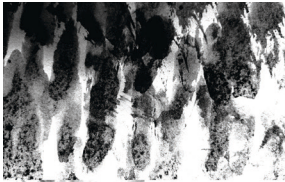

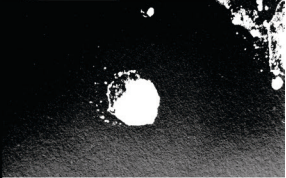
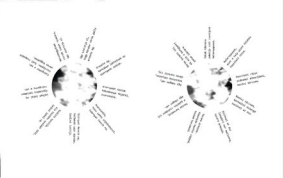
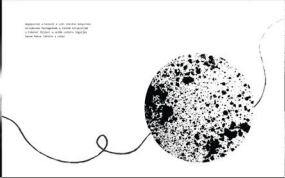
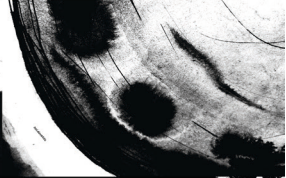
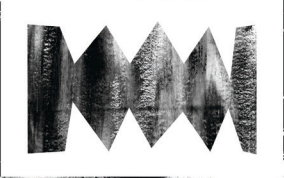

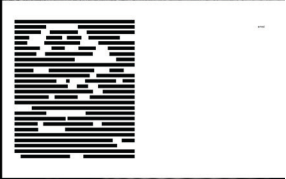
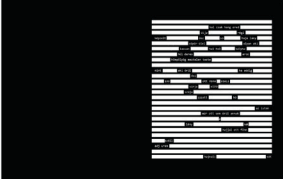

Text block containing several lines of small, illegible text.

Text block containing several lines of small, illegible text.

Text block containing several lines of small, illegible text.

